

Az év kezdete

Bár nem Glása volt a soros ügyeletes, mégis úgy adódott, hogy szilveszter éjjelén ő maradt benn a kórházban. Megkérték, s ő elvállalta. Majdnem minden kollégája elment, az épületben csend van, mintha üres lenne.

Glása az orvosi szobában ül, orvosságosüvegeket tisztít, kötszert készít: az idő így észrevétlenül száll, közben pedig ki-kitekint az ablakon. Az udvart látja és az ambulancia épületét.

Ma az udvaron még ló is alig akad. Pedig más napokon, amikor a lózikötő-állásokban már nincs hely, még a lépcsőtornáchoz is hozzákötik őket: a tornác minden kis oszlopán ott a foguk nyoma. Nagyobb udvar kellene, de kisebb gondja is nagyobb mindenkinék.

A váróban is mély csend honol. A fal mellett egy hosszú padon öt-hat ember ül — az orvosra várnak. Súlyos beteg nincs köztük, így talán egyiküket sem tartják benn. Némelyik páciens egész gyengén kerül be, aztán, mihelyt csak valamennyivel is jobban lesz, rögtön elunja magát, és folyton kérdegeti: „Doktor úr, mikor ír már ki?” Egyetlen nappal sem töltenének benn többet, mint amennyit feltétlenül kell. A dolgozók pedig éveket töltenek itt. A szomszédok csak csodálkoznak: „Glása, hogy bírod azt a kórházat? Ha az ember csak belép hozzátok, elszedül az orvosságstágtól...” De Glása ezt észre sem veszi — úgy látszik, megszokta. Megszokta, és észébe sem jut, hogy elmenjen. Bárhová is kerülne, a munka mindenütt munka. Ilyen jó hely meg, lehet, hogy nincs is még egy: mindenki közel áll hozzá, egy rossz szó sem hangzik el. Az orvosok mind kedvesek, családi nevén szólítják, a betegek számára pedig egyszerűen csak „Glása” vagy „nővére” mindig. Ha valamelyik beteg hosszabb időt tölt benn, úgy megszokja és megszereti Glása, hogy búcsúzáskor tiszta szívből azt kívánja: csak még egyszer meg ne betegedjen szegény. Különféle emberek jönnek és menenek, s Glása sajnálja mindegyiket. A tegnapit is: a gépállomás egyik csoportvezetőjét bocsátották el a kórházból. Valahol a munkahelyén megcsúszott, elesett és eltörte a kezét. Azt gondolta, semmiség, aztán több hónapig kórház lett belőle. Már nem éppen fiatal. Különös ember, mintha nem örült volna annak, hogy elhagyhatja a kórházat. Én, mondja, magányos ember vagyok, nekem mindegy, hol lakom. És valóban: míg feküdt, senki sem volt nála, csak két fiatal traktorista hozott neki egyszer cigarettát meg lekváros buktát. Száraz volt a bukta — látszott, hogy a büféből való... Már kiíratta magát, fel is öltözött, de elindulni mintha még nem akart volna — sokáig üldögélt a folyosón. De amint megpillantotta Glását, felkelt, valamiért a sapkáját is levette, és a kezében szorongatta:

Köszönök neked mindent, Glas... és a többieknek is. Indulok...

— Viszontlátásra, Iván Vasziljevics. Nem kell ezt köszönni. Legyen egészséges, ne feledjen el minket, és jöjjön el máskor is.

Glása mindenkinek ezt mondja: „Ne feledjen el, jöjjön el máskor is.” Tréfából persze, hiszen kinek lenne kedve másodszer is idekerülni.

Iván Vasziljevics úgy nézett Glására, mintha valami fontosat akarna mondani, aztán egyszerűen csak így szólt:

— Nem felejtsem el. Én, Glás... holnap bejövök. Viszontlátásra... Glása.

Áthaladt az udvaron, és többször visszanezett. Glása felsóhajtott: „Jó ember, csak fura egy kicsit: azt mondja, holnap eljövök... Csak vigyázzon inkább magára, hogy ne legyen beteg” — gondolta a lány.

Glása ablakából a mező egy darabkája is látszik, azon túl meg egy falu. Már mindent hó borít. A másik ablak sűrű fenyvesre néz. Fenyők közé építették a kórházat, mert a betegeknek kell a jó levegő és a csend. Csak az a rossz, hogy messze-

van. Glása, ha késő estig marad, már nem tud hazautazni. Olyankor a kórházban kell aludnia. Otthon a háziasszonya, Otya néni korán nyugovóra tér. Különben sem igen lehet vele beszélgetni: süket szegény. Másokhoz pedig nem jár Glása, és nála sem fordul meg senki, legfeljebb, ha beteghez hívják. Néha, egy-egy ünnepnapon Anna Szemjonovna, az öreg bábaasszony néz be hozzá. Elüldögél kicsit Glásánál, aztán megkéri, kísérelje el egy darabig. Ezen a környéken ő már óslakosnak számít. A kerületben lakóknak a fele talán, vagy még több is az ő közreműködésével látta meg a napvilágot. Most igen meggyengült a szeme, panaszkodik, hogy így nagyon nehezen tud dolgozni. Az orvos írt fel neki szemüveget, de itt nincs megfelelő üveg hozzá. Azt mondják, Moszkvában kell az ilyent megrendelni. De hogy utazzon az ember oda egyetlen szemüveg miatt? különösen egy ilyen öregasszony? Amikor Anna Szemjonovna megtudja, hogy valaki Moszkvába készülődik, feltétlenül elmegy hozzá a receptjével, és igen bátoritanul magyarázkodik: „Moszkvában kellene megrendelni a szemüveget... Azt mondják, ott van mindenféle üveg. De, biztos, magának enélkül is épp elég dolga lesz... meg azt is mondják, hogy Moszkvában mindig sietnek az emberek...” És szinte nem érteni, mit akar, kéri-e, hogy hozzanak neki szemüveget, vagy éppen lebeszéli róla a Moszkvába utazót. A recept pedig a sok hordozástól, zsebben lapulástól erősen megkopott, a hajtásoknál beszakadozott. Bár innen nem túl gyakran és nem túl sokan utaznak Moszkvába, de azok, akik aztán útra kelnek, nagyon sietnek, izgatottak indulás előtt, és bizony sorra megfedkeznek az öreg bábaasszony szemüvegéről...

Glása mindig megitatja Anna Szemjonovnáat teával, ilyenkor átjön a szomszéd szobából Otya néni, és neki is öntenek. Otya néni, mivel rosszul hall, sosem vesz részt a beszélgetésben, csak némán kortyolgatja, cukrot szopogatva a teát. Anna Szemjonovna ravasz módon hunyorog Glására, miközben a csészéjéből szüröcsöli a teát, és mintha tudna valamit, megjegyzi:

— Te elsőszülött vagy, Glása, neked is lányod lesz majd. Higgyél nekem, öregasszonynak.

Glása ettől nagyon zavarba jön, és szemrehányóan néz Anna Szemjonovnára: ugyan, mire jó ez, hiszen ismeri Glását, erre már gondolni is késő — túl a harmincon... Nincs elég fiatal lány? De Anna Szemjonovna nem hagyja magát: „Elsőszülöttnek lánya lesz, ez aztán biztos.”

Az ifjúságát szinte maga elé sem tudja idézni Glása. Mintha mindig ilyen lett volna, és mindig itt dolgozott volna, ebben a kórházban. Mégis, valami azért eszébe jutott, még ha az nagyon régen történt is, még anyja, apja idejében. Régen, mégis megmaradt. Egyszer, egy mulatságon egész este vele táncolt egy szomszéd falubéli fiú, aztán el is kísérté egészen hazáig. Másnap pedig még csak oda sem ment hozzá: nyilván kinevették a többiek, hogy, ő, te, Glásán kívül mást nem találtál, mintha több lány nem is lenne. Glása maga is tudta, hogy ő — nem szép leány... Többször aztán nem kísérték haza. Attól kezdve mind ritkábban járt el Glása a bálba, míg végül egészen elmaradt.

... Glása annyira gondolataiba mélyedt, hogy még a munkájáról is megfeledkezett. Mikor felocsúdott, maga is elcsodálkozott: mi történt vele? Aztán eszébe jutott, hogy hiszen holnap újév. Kinézett az ablakon — az udvaron nincs egyetlen ló sem, csak néma üresség. Aztán nagyon gyorsan Zója Ivanovna doktornő ment át az udvaron. Nemrég került ide, egyenesen az egyetemről. Az első napokban csak a rendelőjében üldögélt, duzzadt szemekkel: látszott rajta, hogy nem találja helyét itt a városi élet után. De nemrég egy fiatal gyakorló orvos érkezett ide Moszkvából. Néhányszor már látták vele — munkába menet. Biztos, el akarja venni, és akkor Zója Ivanovna Moszkvába kerül. Igaz is, elküldhetné majd onnan Anna Szemjonovnának a szemüveget...

Zója Ivanovna siet: ma mindenki az újév köszöntésére készül. A fiatal orvosjelöltet várja. Zója Ivanovna már nem sír — nevet, a szeme ragyog. Ma ő lett volna az éjszakai ügyeletes, de odament Glásához: „Glásenyka, kérek, ügyelj helyettem most éjjel, jó? Hiszen neked... mindegy...” Glása beleegyezett: hiszen igaz, neki mindegy, hogy ma ügyel, vagy holnap. Zója Ivanovna biztos tetszik a kis orvos-

nak — hiszen nagyon csinos lány. Anna Szemjonovna is észrevette, hogy milyen kedves teremtés — új orvos, de aligha marad sokáig. Glásának viszont nagyon tetszik itt, és Zója Ivanovna helyében bizony nem utazna el innen sehova sem.

A folyosón léptek hangzottak fel. Glása rögtön tudta — ez Vaszilij Kuzmics, a főorvos. Mindig így topog a lábával. Elfárad az operációtól, és így mozgatja meg elzsibbadt lábait. Vaszilij Kuzmics gyakran bejön az orvosi szobába, leül a díványra, leveszi szemüvegét, ujjait ropogtatja, s morog közben: „Örökmozgó, pihenj már! Nem lehet téged megállítani — egyszer össze fogsz esni. Ez világos, nem?” Vaszilij Kuzmics látszatra haragos ember, valójában azonban igen jólelkű, sosem bánt meg senkit. „Elfáradok, a lábaim nem bírják — mondja. — A háborúban, ördög tudja, mennyit operáltunk naponta — talán amiatt is. Most igen nehéz... öregszem vagy mi. Míg nem késő, át kellene térnem talán a belgyógyászatra? Vagy rögtön abba hagyni az egészet: Vaszilij Kuzmics, eleget dolgoztál, köszönetet mondunk neked mindenért, de most már menj... pihenj, csinálj veteményeskertet, tarts méheket. Mi?” Köpenye sarkával megtörli szemüvegét, ránéz Glására, és váratlanul megkérdezi: „Tudod-e, te Örökmozgó, kire hasonlítasz? A spanyol nőkre. Akik vízzel teli korsót hordoznak a fejükön. És nem lötyögtetik ki. Te sem öntenéd ki, azt hiszem. Mi?”

Glása spanyol nőket még soha életében nem látott, és így nem tudja, hogy valóban hasonlít-e rájuk, vagy nem. Vaszilij Kuzmics csak nézi őt, rövidlátó szemét össze-összehúzva, és felsóhajt: „Igen, spanyol nő... No, jól van, Örökmozgó, én indulok haza. Ha súlyos beteget hoznak, rögtön hívjanak.”

Róla mindenki azt mondja: kitűnő sebész. Csak ő maga hajtogatja folyton, hogy nem, nem az vagyok már, aki voltam valaha, már eltűnt a munkámból az a régi bátorság. Otthon késő estig ül a könyvei mellett, és csak olvas, olvas... A könyveken ovális pecsét: „Kuzma Ivanovics Bjelov, sebész”. Ezek a munkák apjáról maradtak rá.

Vaszilij Kuzmics benézett a rendelőbe, ahol megpillantva Glását, fölhúzta a szemöldökét:

— Hát te miért vagy itt?

— Cseréltünk Zója Ivanovnával...

— Aha...

Vaszilij Kuzmics csak állt egy darabig szótlanul, aztán:

— Penicillin van? Szereztetek, míg van a gyógyszerárban. Minél többet, mert én nem fogok szaladgálni utánatok, fáradtak már a lábaim ahhoz. De még menyire! Az új esztendőben már bottal fogok járni. No? De hogyhogy itt maradtál, te Örökmozgó, szilveszterészakára? Most az egész új évet is átügyelested? Mert amit az új év küszöbén csinál az ember, azt teszi egész éven át... Legalábbis így mondják, igaz? Én tavaly operáltam ezen az éjszakán, és kérem, parancsoljanak: az egész esztendőt a műtőasztal mellett töltöttem el...

Vaszilij Kuzmics elmosolyodott:

— Beteljesedett! Ige-en... Azt mondják, hogy amire gondol az ember, az is megvalósul. És tessék, én arra gondoltam, hogy többet nem fogok dolgozni, aztán egész évem mégis munkával telt el. Látszik, kinek mi hogy jön ki. Mi? No és te, Örökmozgó, mire gondoltál? Semmire? Feltétlenül, okvetlenül kell gondolni valamire. Azt mondják, hogy amire a fiatalok gondolnak, még inkább beteljesedik. Hát így van. No, indulok haza. Ha nagybeteget hoznak, hívjatok.

Súlyos léptekkel végigment a folyosón, becsapta az ajtót, hogy zengett bele az épület.

Bealkonyodott. Glása körbejárta a kórtermeket, és a kórlap alapján kiadta az orvoságokat. A betegek — mindössze öt ember — némán feküdtek a takaró alatt. Az egyik, mikor Glása halk lépteit meghallotta, felemelte fejét, a könyökére támaszkodott, és suttogva kérte:

— Nővérke, ha kaphatnék még egy kisvánkost. Így igen alacsony... már az egész nyakam elfeküdtem...

Glása egy szabad ágyról elvette a párnát, a beteg feje alá tette, és ugyanolyan csöndben, alig hallható léptekkel kiment.

Mély csend borul a kórházra. Az utcán hangtalanul hull a hó. Glásának úgy tűnik, hogy körös-körül minden elrejtőzött, elcsendesedett, és valamit vár. Várnak a fenyők az ablak előtt, az alig látható kis fények a házak ablakaiban, és várnak az emberek is: valami jónak kell jönnie, valami meg fog változni, valami másként lesz, mint eddig. Egy darabig Glása is úgy érzi, hogy vele is történni fog valami... De mi? Hiszen minden világos, ez az év is olyan lesz, mint a tavalyi meg a tavaly-előtti...

Glása újra hozzáfogott a kötés csinálásához, mert munka nélkül nem érzi jól magát. És ismét eszébe jutott (szinte nevetséges, hányadszor már!) Iván Vasziljevics, a csoportvezető. Amikor még itt feküdt a kórházban, és Glása kötözte a kezét, egy pillanatra sem vette le szemét Glása fúrge és lágy ujjairól. Glása mindig jól be-kötözte, de aztán később mégis folyton meglazult a kötés — lehet, hogy nem egész véletlenül? És Glása ment, és újrakötözte. Csak nem készakarva bontogatja a kö-tést? De nem, nyilván ő, Glása a hibás... Különös ember: azt mondta, „holnap eljövök”. Mintha újra meg akarna betegedni. Hát azért csak maradjon egészséges inkább. Aztán meg hirtelen arra gondolt Glása: „Mi lenne, ha mégis újra eljönne?” De rögtön el is hessegette magától ezt a gondolatot: nem fog jönni, még ha újév van, se...

Egészen besötétedett. Glása a folyosón is és a szobában is meggyújtotta a lám-pákat.

A hópolyhek az ablak mögött mint kis fehér pillangók szálltak a fényre, és las-san ereszkedtek lefelé, a sötétségbe. A kórteremben elköhentette magát egy beteg, aztán újra mindent elöntött a csönd. Glása sokáig állt még az ablaknál, és nézte a távoli falu apró fényeit. Arra gondolt, milyen jó, hogy itt maradt ügyelni, otthon még rosszabb lenne egyedül. Zója Ivanovna most biztosan táncol a klubban a fiatal orvossal, fejét hátraszegve ránevet, miközben göndör haja úszik utána... Mit csinálna ő itt?

A folyosó végén koppant az ajtó, és Glása összeresztett. Ki jöhet ilyenkor? Ta-lán beteget hoztak? Vagy... csak nem... Iván Vasziljevics?... Ha ő, akkor... A szobába Anna Szemjonovna lépett be:

— Glásenyka, te egyedül vagy? Most jövök az ügyeletről, és becsalt ide a fény. Képzeld, Glásenyka, ikrek születtek most éjjel az osztályunkon — egy kisfiú meg egy kislány. Micsoda gazdagon kezdődik ez az év!

Anna Szemjonovna elkacagta magát:

— Hogy nyugtalanodik az anyuka! Azt mondja, csak egy baba számára készí-tette elő a pelenkákat, de most az nem lesz elég... Neked pedig, Glásenyka, nem kellene ma itt maradnod, gyere el hozzám, félretettem egy kis finom borocskát... Látod, te mindig ezt csinálod — mások javára lemondasz a magadéról. A boldogsá-godat is így engeded át másoknak — csupa jóságból...

Anna Szemjonovna megsimogatta Glása vállát.

— Új esztendő jön, Glásenyka. — A saját új évére gondolt, és elmosolyodott. — Nekem hamarosan elküldik a szemüveget. A ti fiatal gyakorló orvosotoknak adtam oda a receptet. Úgy látszik, jó ember — eltette.

Anna Szemjonovna megígértette Glásával, hogy holnap mindenképpen benéz hozzá, aztán elment. Glása kulcsra zárta az ajtót, utoljára körbejárta a betegszobá-kat, aztán lefeküdt a díványra, és magára húzta a köpenyét. Amikor felébredt, már világosodott. Valamit álmodott is, de mindent elfelejtett, csak egy kép maradt meg erősen benne: valakinek kötözi a kezét, és a kötés újra meg újra meglazul...

Igen korán megjelent Zója Ivanovna. Arca nagyon fáradt, ugyanakkor nagyon boldog volt.

— Glásenyka, kedves, ugye nem haragszol rám? Ugye nem? Szundítok itt egy kicsit, jó? — Leült a díványra, lehúzta gumicsizmáját, és kezével melengette fagyos lábujjait. — Tudod, ma le sem hunytam a szemem... Az utcán köszöntöttük az új

évet... Te pedig menj, most haza, pihend ki magad. Menj, Glása. És nagyon köszönöm.

Glása felöltözött, és kilépett a tornácra. Friss hó lepte be a lépcsőfokokat. A lépcsők aljában három kis lánc nyoma rajzolódott ki a hóban: kis cipő mellett nagy cipő nyomok, aztán a nagy cipő megfordult, és visszafelé tartott, fűzve a harmadik láncot — egyedül...

Glása nem sietett hazafelé menet. Otthon sokáig kopogott, mire Otya néni végre meghallotta, és kinyitotta az ajtót:

— Te vagy az, Glása? Tegnap valami ismeretlen férfi volt itt, téged kerestt. De nem jöttem rá, ki az, honnan való...

Glása nem ment be a házba, sokáig állt az ajtó előtt, és nem érezte, hogy hideg van.

Fordította: D. MÁTAI MÁRIA

Gennagyij Kraszilnyikov (sz. 1928) votják prózaíró, az Udmurt Írószövetség elnöke. Eddig négy regényt és számos elbeszélést írt. Műveinek többségét oroszra is lefordították. Népszerű író szűkebb hazája határain túl is. Nevét Csehszlovákiában is ismerik.

F. VASZILJEV

Egy perc

*Egy perc —
nem több, csak szellőlebbenés.
Még száz lépéshez is
kevés.
Ha szerelmet vall valaki,
próbálja csak meg
visszatartani!
De néha a perc
olyan is lehet:
magába présel
éveket.
Newtonnak is egy perce volt,
mikor az alma földre hullt.
Ki már hasalt gépfegyveren,
az tudja: néha végtelen.
Jó ismerősöd-e a perc?
Egy perc alatt hajléktalan lehetsz.
A gyáva, a megalkuvó*

*— egy perc — és lehet áruló.
Egy perc —
néha egy század fér bele.
Ember,
vigyázva bánj vele!
Sokszor csak egy perc
dönti el:
árnyékba bújsz,
vagy hős leszel.
Sorsod fordulhat meg
egy perc alatt,
egy perc megszabja
utadat.
Nem léped át,
meg nem kerülheted —
a jövő rejti
a te percedet.*

Fordította: RAB ZSUZSA

Flor Vasziljev (sz. 1934) votják költő. Hazájában igen népszerű. Több önálló verseskötetet rendezett sajtó alá. Oroszra fordított költeményeinek második kötete nemrégiben hagyta el a sajtót.